

ગાંડીય ગીતા

૯૬૮૩

ગાંડીવ સાહિત્ય
મંદિર, સુરત.

ગાંડીવ
ગીતા

અથવા

ર
તે
ની
ખા
ણ.

મૂલ્ય

૯૫ થી થી ૧૦૦.

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર ઉપર ગાંડીવ રેંટીઆની માંગણીના કાગળો વારંવાર આવે છે. તે સંબંધમાં જણાવવાનું કે ગાં મંદિર રેંટીઆ બનાવતું કે વેચતું નથી. પરંતુ—

(સચિત્ર) ગાંડીવ રેંટીઆ પુરાણ

નામની એક ચોપડી પ્રગટ કરવામાં આવી છે તેમાં ગાંડીવ રેંટીઓ બનાવવાની સંપૂર્ણ સમજ ચિત્રો સાથે આપવામાં આવી છે તથા રેંટીઆ વિષેનાં કેટલાંક સુંદર કાવ્યો આપ્યાં છે. ક્રીમિત માત્ર એક આનો છે. દોઢ આનાની ટીકીટ ખીડનારને મોકલવામાં આવે છે. વળી એ પુસ્તકમાં—

ગાંડીવ રેંટીઆનાં ચક્રો

બનાવવાની પૂરી સમજૂતિ તથા આકૃતિઓ આપેલી છે. છતાં જો કોઈને તેમાં સમજણ નહિ પડે તો તૈયાર ચક્રો ગાં. સા. મંદિર તરફથી મળી શકશે. એ ચક્રો વડે આખો રેંટીઓ ઉપજાવી શકાશે એકોની જોડની ક્રીમિત પોસ્ટેજ સાથે બાર આના. વી. પી. થી મંગાવનારને એક રૂપીએ જોડ પડશે.

અમારી જાણ પ્રમાણે નીચેના મુદ્દરોના ગાંડીવ રેંટીઓ પ્રચાર અર્થે બનાવે છે તેમની પાસેથી તૈયાર રેંટીઆ મળી શકશે. મેળવવા કૃપાનારે પહોંચાડાર પત્રવ્યવહાર કરવો.

રા. એચ. વી. દલાલ. તાસવાળી પોળ, સુરત.

રા. ભગવતીલાલ મહેતા. ગ્રોટા મંદિર, સુરત.

રા. વસંતરાય તુનીલાલ, શેરડીપીકના ડેલામાં, ભાવનગર.

રા. મમનલાલ C/o ભાગીરથી સ્ટોર મુંબઈ ૨.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાષ્ટ્ર વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮-૩૦૩ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ગાંધીય ઇતિહાસ

વિષય ૪૪:૫

શ્રી ગાંડીવાખ્યાન.

પોતાના ભાઈઓની સાથે અરણ્યવાસ ભોગવતા અનુનલએ એક ગાંધર્વની પાસેથી ગાંડીવ ધનુષ પ્રાપ્ત કર્યું તેનું આખ્યાન અત્રે આપવામાં આવ્યું છે. એક મધ્યરાત્રિએ પોતાના માતાભાતને ખાંધે લઈ મહાકાય ભીમસેન પ્રવાસ કરે છે ત્યાંથી પ્રારંભ થાય છે:-

ચાલ્યો રાત્રિએ અરણ્ય વિષે સુત સતીનો સુભાગી;

એવે સમયે કુંતાજીને ધણીક તરણ લાગી.

કુંતાજી કહે ભીમસેન બેટા, બેસી ગયા મુજ ધાંટા;

જળ વિના મારો જીવ જશે, કંઈ પડ્યા છે કાંટા.

ભીમ કહે ચાલવું નથી પડ્યું તોય તરણ બહી લાગી !

એમ કહીને નીચે ઉતાર્યાં. બોલ્યા ધર્મ સુભાગી,

ઝા ભીમ વીરા, જાઓ જઈને જળ લાવો મમે ત્યાંથી.

ભીમ કહે આ અજાણ્ય વગડો; જળ લઈ આવું ક્યાંથી ?

એવે કુંતા ધરણી ઢાળ્યાં તવ ભીમે કુંભ જાલ્યો.

માતાને માટે જળ લેવા વાયુનો નંદન ચાલ્યો.

ઉચ્ચે ટકરે ચડીને ઉભો, પથ પક્ષી બોલે કાચ.

કાન માંડીને સાંભળે છે-તેવે સ્થળે જળ ફોચ.

એવે પક્ષીના શબ્દ સૂણ્યા કે ચાલ્યો તે દિશાય.

બેતાં બેતાં આધો મથો દીડું સરોવર ત્યાંય.

પંચક સરવર નામ એનું તેમાં છે ગાંધર્વ સાર;

મહાત્મ આશ્રય લાખને રમતો જળકીડા મુલજાર.

તે સરવરમાં જઈને ભીમે બોલ્યો કુંભ જળ માંય.

એવે હાતા સરભાવે કરી ભગ્નમ્ શબ્દજ ચાંચ.

તે ગાંધર્વ કાન સૂણ્યો, વિચાર્યું જાત મનમાંય.

ગાંધીય સાહિત્ય મંદિર, સુરત.

સ્થાપના:-તિલક સંવત્સરી પહેલી.

ઉદ્દેશો.

(૧) શુદ્ધ, શિષ્ટ અને રાષ્ટ્રીય સાહિત્ય લખાવવું તેમજ છપાવી બહાર પાડવું. (૨) એવાં ઉત્તમ સાહિત્યનો, પુસ્તકો, ગ્રન્થમાળાઓ તેમજ હસ્તપ્રતિકાઓ દ્વારા પ્રચાર કરવો. (૩) અન્ય સંસ્થાઓને સારાં પુસ્તકો ભેગવી આપવાં. (૪) લેખકો નવલકથાકારો, વગેરેને ઉત્તેજન આપવું. (૫) યોગ્ય મહેનતાણું લઈ લેખકો તથા કવિઓને તેમની કૃતિઓ છપાવી તથા પ્રગટ કરી આપવી. (૬) આજકાલ સમાજમાં પ્રસરી રહેલા ગંદા, બીભત્સ અને અતિ-શ્યામ શૃંગારી સાહિત્યને દૂર કરી તેને સ્થાને બોધદાયક, રમુજી, તથા દેશાભિમાની સાહિત્યને ફેલાવવું. (૭) હિંદી ભાષા તેમજ હિંદી સાહિત્યનો પ્રચાર કરવાના હેતુથી તે ભાષાનાં પુસ્તકો પ્રસારાવવાં.

આ સિવાય ઉત્તમ સાહિત્યના પ્રચાર માટે અને તેટલા પ્રયત્નો કરવાનો ઇરાદો રાખ્યો છે. લેખકો પુસ્તકવાળાઓ, તથા પ્રકાશકો, તેમજ સર્વે સાહિત્યપ્રેમી દેશાભિમાની બાહ્યોને અમારી સાથે પ્રત્યક્ષ વ્યવહાર કરવા વિનંતિ છે.

વ્યવસ્થાપક,

ગાં. સા. મંદિર, સુરત.

ગુજરાતી
મ. ગાંધીજીની દિવ્ય વાણી
૦-૨-૦
પોસ્ટેજ જુદું.

અઢી
આનાની
ટીકીડ
ખીડવી.

હિંદી
મ. ગાંધીજી દિવ્ય વાણી
૦-૨-૦
પોસ્ટેજ અલગ

ગાંધી ગ્રંથમાળાના નિયમો.

(૧) આ ગ્રંથમાળા દ્વારા મહાત્મા ગાંધીજીએ લખેલાં તેમજ તેમને લગતાં પુસ્તકો પ્રગટ થશે. (૨) ગ્રંથમાળાના સ્થાયી ગ્રાહક થવા માટે દાખલ શી આઠ આના છે (૩) સ્થાયી ગ્રાહકોને આ ગ્રંથમાળાના પુસ્તકોની એક એક નકલ પોણી કીંમતે મળશે (૪) સ્થાયી ગ્રાહકોને વી. પી. ખર્ચ નહિ લાગે. તેમને 'ગ્રંથમાળાનું' દરેક પુસ્તક સાદાં ચુકપોષ્ટ દ્વારા મોકલવામાં આવશે. પોતાને પુસ્તક મળ્યા પછી ગ્રાહકે તે પુસ્તકની કીંમત તથા ટપાલ ખર્ચ જોટલા પૈસા મોકલી આપવા. (૫) એક કરતાં વધારે નકલ પોણી કીંમતે મેળવવા ઇચ્છતા સ્થાયી ગ્રાહકે પોતાને જોઈએ તેટલી નકલના પૈસા પોણી કીંમત લેખે ગણીને તેમાં ટપાલ ખર્ચ ઉમેરી પ્રથમથીજ મોકલી આપવા. જો તેમ ન કરે તો તેને વધારાની નકલો પૂરી કીંમતે વી. પી. થી મોકલવામાં આવશે. (૬) એક વર્ષમાં ચાર રૂપીઆથી વધુ કીંમતનાં પુસ્તકો બહાર પાડવામાં આવશે નહીં પરંતુ તેમાંથી જોછામાં જોછા ત્રણ રૂપીઆના પુસ્તકો લેવા દરેક સ્થાયી ગ્રાહક અધિકાર છે. (૭) અધવચ્ચથી અધ થવા ઇચ્છતા કોઈ પણ ગ્રાહકને, તેમજ માળાના અધા મણકા પૂરા થયે અધા ગ્રાહકોને દાખલ શી પાછી આપવામાં આવશે.

કોઈ સ્વર્ચના દેવ મારી જુએ છે ચરચાય.

એમ જણી તે બહાર નીકળ્યો કયો ધનુષ ટંકાર

ત્રિભોકમાં તેનો શબ્દ પડ્યો તૂટી ધરણી અપાર.

ભીમે જાણ્યું-રખવાળ આવ્યો ! ભય ભાસ્યો મન માઠો.

ભરેલો ધડે મૂકી કિનારે જીવ લઇને નાઠો.

માતને માતની પાસે આવ્યો બોલ્યા ધરમરાય-

કેમ તું આવ્યો નાઠો નાઠો કુંભ મૂક્યો છે કયાંય ?

મારો જેલનો અનુભવ.

લખનાર:- મહાત્મા ગાંધીજી.

“જેમ જેમ દહાડો વધતો ગયો તેમ તેમ કામનો બોલો વધારે ને વધારે જણાયો. દરોગો ખડુ તીખો હતો. ‘ચલાવો ચલાવો’ એવા પોકાર કરી રહ્યો હતો. તેમ તેમ હિંદી ગભરાતા હતા. કેટલાકને મેં રોતા પણ જોયા. એક જણનો પગ સૂઝેલો જોયો. આથી માફ દીલ રડતું હતું. છતાં હું સહુને કહેતો હતો કે દરોગાની દરકાર ન રાખતાં સાચે સાચા દીલથી કામ કરવું. હું પોતે પણ થાક્યો. હાથમાં ફાદો સખત પડ્યા. તેમાંથી પાણી ચાલ્યાં. વાંકું વળવું એ મુશ્કેલ લાગતું હતું. અને કોઠાળીનો ભાર મધુ જેટલો જણાયો. હું તો ધમ્મર પાસે માંગ્યા કરતો હતો કે મારી લાજ રાખે. મને અપંગ ન કરે, ને હું કામ બરાબર કરી શકું એટલું મને જોર આપે. તેની ઉપર આધાર રાખીને કામ કર્યાં કરતો. દરોગો મને ઠપકારવા લાગ્યો. થાક ખાવા માટે ઠપકો દેતો હતો. મેં તેને કહ્યું ટોકવાની જરૂર નથી. મારાથી કાળજીભર્યું થાય તેટલું કામ કરીશ. આ વખતે મિ. ઝીણાભાઈ દેશાઈને મેં મુર્ચ્છિત થતા જોયા...”

વાંચનાર ! આ વર્ણનના અક્ષરો થું તારા હૃદયને ખસર કરી શકતા નથી ? કરતા હોય તો એ પુસ્તક આખું વાંચી તારી સામગ્રીનો પૂરો અનુભવ લઈ લે.

મૂલ્ય: કાચું પૂઠું—૪ આના. પાકું પૂઠું—આઠ આના.

બીમ કહે—ટંકાર થયો તે, સાંભળ્યો નહિ થું કાન ?

સરવરનો રખવાળજ આજે કાઠત મારો પ્રાણ !

માટે ઘડો મૂકીને આજે સરવરને કિનાર.

ક્રીંમત
૦-૧-૬

શિવદયાળની શોધ

સવાહ
રૂપીએ સા.

અથવા

સત્ય વિના બીજું કશું નથી.

મરફુમ મહાત્મા ટાલરટોય પરથી રચેલી આ એક અત્યંત રસીલી વાર્તા છે. વાંચવી શરૂ કર્યા પછી પૂરી કર્યેજ છૂટકો થાય એવી રસિક હોવા છતાં અત્યંત બોધદાયક છે. ઇનામ તરીકે વહેંચવા તથા બાળકોને ભેટ આપવા ઇચ્છનારને પાંચ રૂપીએ સો નકલ આપવામાં આવશે.

ગાંધી ગ્રંથમાળા દ્વારા બહાર પડવાનાં અન્ય પુસ્તકો.

#છંદાવનો ઉદ્ધારક અથવા મુસ્તફાકમેલ પાશાનું જીવન,

#મૂરખરાજ અને તેના સાધ્યો નામની રસીલી વાર્તા.

#ગાંધીજીના પત્રો, #સર્વોદય અથવા નવું અર્થશાસ્ત્ર

#ગાંધીજીની દિવ્યવાણી. #ગાંધીજીના અપ્રસિદ્ધ લેખો

ગાંધીજીનું જીવન ચરિત્ર, આફ્રીકાનો સત્યાગ્રહ, વગેરે પુસ્તકો ધીમે ધીમે પ્રગટ થશે.

* આ નિશાનીવાળાં મહાત્માજીએ લખેલાં છે.

બરેશો પડો ઉંચકી નામું તો દોડતાં લાગે વાર.

માટે તે ત્યાં મૂકીને આવ્યો, હવે હું નહિ લાવું.

અર્જુનજી કહે દેખાડો મુજને હું તમ સાથે આવું.

બીમ કહે—હું મુજથી બળીઓ? તે તું ખરે છે કામ!

તે છતાં જા કિતર દિશા, હું છે મારું કામ?

અર્જુનજી કહે દેખાડવાને આલો ખાસી પૂડે.

લેખન વિભાગ

પ્રકાશકો માટે-ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર તરફથી જેમને જોઈએ તેમને નિર્દોષ પુસ્તકો લખાવી કે ભાષાંતર કરાવી આપવામાં આવે છે. હાલ તુરત, સંસ્કૃત, હિંદી, મરાઠી, બંગાળી, ઇંગ્રેજી, ફારસી, ઉર્દુ એટલી ભાષામાંથી ભાષાંતરો કરાવવાની ગોઠવણ થઈ શકી છે. જેમનો વિચાર હોય તેમણે વ્યવસ્થાપકને લખવું.

બીમસેન કહે આગળ થા તું એમ કહી ખેડ ઉઠે,
સરવર પાસે આવી દૂરથી બીમ વઘો વચન.

જો કુંભ પેસો પડ્યો કિનારે. અતઃપો વાયુને તન.

દેખાડીને વૃક્ષની પુઠે સંતોષે ઉભો સાર;

અશુનહરે ઘડો લીધોને કીધો મન વિચાર:-

કાણુ છે એવો રખવાળ જે કોઈને ન પીવા દે પાણી ?

જોકે એની ચર્ચા હું તો, એવી ઉલટ મન આણી

બરેસો ઘડો જળમાં ઢોળ્યો. ઢોળીને પાકો ભરીઓ,

ખે ચાર ખુખારા કરીને કાગળો જળનો કરીઓ.

એટલે ગાંધર્વ સાંભળ્યું કાને નીકળ્યો જળની ખંડાર.

ખાણુ જ લીધું ભાષામાંથી ધતુપ છે તૈયાર,

જળ હાલ્યાથી અશુને જાણ્યું-નીકળ્યું કાંઈ ખંડાર.

રખે ખાણુ મારી દે મુજને વાગતાં ન લાગે વાર.

આધારે કાંઈ દેખાય નહિ ને હાનિ કરશે ખાણુ.

કરું હું શીરીતે રક્ષા મારી ? અચાવું મારો પ્રાણુ.

એવું જાણીને મન વાયુનો ભણીયો તે ચડી ચોટ

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત.

શુદ્ધ શિક્ષ અને રાષ્ટ્રીય સાહિત્ય.

સ્થાપના:-નિલક સંવત્સરી પહેલી.

એ એલ.

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિરમાં અન્ય પ્રકાશકોનાં પુસ્તકો ખાસ પરીક્ષા કર્યા પછીજ રાખવામાં આવે છે. સમાજને કોઈ પણ રીતે હાનિ કરે એવાં, મૂર્ખતા બીમત્સતા તથા ખરાબ જાહેરખબરવાળાં પુસ્તકોને ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર સંગ્રહતું નથી. પરંતુ નિર્દોષ બોધદાયક, રમુજ, હાસ્યરસિક, ચમત્કારિક અને રસીકી વાર્તાઓ તેમજ નાટકો, સ્વદેશી ભિખાની કાવ્યસંગ્રહો અને ઉત્તમ ધાર્મિક પુસ્તકોજ રાખવામાં આવે છે. આથી કોઈ પણ માણસ આ સૂચીપત્રમાં દર્શાવેલાં પુસ્તકો માટે વિના સંકાયે ઓર્ડર આપી શકે છે. એટલુંજ નહિ, પરંતુ શુભ-સતી અને હિંદી ભાષાનું કોઈ પણ અદ્વિતિય પુસ્તક મેળવવા માટે ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર પાસે માંગણી કરી શકે છે. જે પુસ્તક અમારી

શરીરના રક્ષણને સાંદ્ર કીધો પવનનો કોટ.

એકમાં તે ગાંધર્વેતો બાણ ફેંક્યું ત્યાં.

અનુનજની પાસે આવ્યું ઝાલી લીધું કરમાં.

પછી અનુને વિચાર કીધો, છે કોઈ અધમ જાત,

આ પ્રમાણે મારી કરતો નિર્દોષ જીવનો ધાત.

માટે એને શિક્ષા દેતી એવી ધરી મન હુષ.

હું બાણ શી રીતે મારું એને ? પાસે નથી ધનુષ.

પણ વિદ્યાવંતને વાર શું લાગે ? રણ લડવારો રણીઓ.

એ બાણ ઉપર મંત્ર વાયુનો ખીલો નાગપાસ બણીઓ.

પછી યજ્ઞમાં બાણ ફેંક્યું તે વાયુ લાઇ જાય.

પાસે તૈયાર ન હશે તે ક્યાંથી અને શી કીમતે મળી શકે છે તેની
માહિતિ મશ્ત પરી પાઠવામાં આવશે.

માત્ર હિંદી ભાષાજ આપણી ભરતભૂમિની રાષ્ટ્રભાષા
થઈ શકે એમ છે એવું તો હવે બધાય દેશનાયકો કબૂલ
કરે છે, અને બધાય ભારતવાસીઓ સમજી ગયા છે. એજ
કારણથી હિંદી ભાષા શિખવા ઇચ્છનાર યુજરાતી બાઇઓ માટે
ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિરમાં એક ખાસ હિંદી વિભાગ ઉઘાડવામાં
આવ્યો છે. આ વિભાગમાં યુજરાતીઓને સહેલથી સમગ્ર એવાં
હિંદી પુસ્તકોનો સંગ્રહ કર્યો છે. ટુંકી ટુંકી અને રહેલી વાર્તાઓથી
માંડિને મોટાં હિંદી પુસ્તકો સમજી શકાય એવી રીતે અને પુસ્તકોની
અનુક્રમે ગોઠવણ કરેલી છે. એટલુંજ નહિ, પણ એ પુસ્તકો વાંચી
રહ્યા પછી જીતામુ બાહકોને હિંદી ભાષાનું કોઈ પણ મોટું નાનું
પુસ્તક મેળવી આપવા માટે અને ખાસ વ્યવસ્થા રાખી છે. અત્યારેજ
મળી શકતાં હિંદી પુસ્તકોની સમગ્ર પાછળ આપી છે. આશા છે કે
યુજરાતી બાઇઓ આ વિભાગનો લાભ લેવા ચૂકશે નહિ.

એજ પ્રમાણે પારસી બાઇ બહેનોના ખાસ લાભ માટે અને
એક પારસી વિભાગ ઉઘાડ્યો છે. આ વિભાગમાં પારસી લેખકોને

અંગારકને શરીરે અડતાં નાગજ પેદા થાય.

તેણે જીજ્ઞાસા આંધવનાં તે પણ મનમાં કળાયો.

કહ્યું પ્રેમદા બહાર આવો, કોઈ મુજ સાધાનો મળીયો.

બળીયા સાથે આથ ન લેવી નમવા માટે બહુ,

તમે વિમાને બેસી બાજો, કરમરી કર છેડાવું.

વિધન કરે તે કરે નિવારણ એમ કર્યો ઉચ્ચાર,

એટલે એની અપસરાઓ તરત નીકળી બહાર.

હાથે લખાયેલી રસીકી વાર્તાઓ કાળે અને નાટકો; તેમજ ખાસ કરીને પારસી વાંચકોને રસ પડે એવાં સાહિત્યનો સંગ્રહ કર્યો છે. પારસી સાહિત્યમાં રસ બેનારા સર્વ સજ્જનોને આ વિભાગનો લાભ હોવા આમંત્રણ છે. આજકાલ હિંદુ ગુજરાતી અને પારસી ગુજરાતી સાહિત્યમાં જે ભેદ પડી ગયો છે તેને પુસ્તકો અને વાર્તામાળા દ્વારા ધીમે ધીમે દૂર કરવાનો અમે વિચાર રાખ્યો છે અને તે કાર્યમાં આ વિભાગ અનેક રીતે સહાયમૂલક થશે, એવી આશા છે. પારસી તથા મુસલમાન લેખકોએ અમારી સાથે પત્ર વ્યવહાર કરવો.

આગળ ઉપર આવીજ રીતે મરાઠી વિભાગ, બંગાળી વિભાગ, વિદ્વદ્વિભાગ એમ બીજા ખાસ વિભાગોની રચના કરવાનો ઇરાદો છે, પરંતુ તેનો ખર્ચો આધાર અપારના વિભાગોની સહયોગતા ઉપર રહેશે.

વ્યવસ્થાપક-માં. સા. મં.

વચ્ચ બદલીને વિમાને બેઠી અત્રિક્ષ ઉભી જોવા-
અંગારક કરગરતો ચાલ્યો ધુસકે માડ્યું રાવા.

(વજ્રજી) ધુસકે રડવા લાગીઓ સાંભળને તું રાય.

આસ વલ્લભ મુખ ઓચરે સજ્જને સૌ ઓતામ.

બોલ્યા વૈશ્વમપાય વચન સાંભળ જનમેજય રાજન.

રડતો રડતો ગાંધર્વ જાય એના અવળા હાથ ચૂસાય.

ખૂસ પાડે-બાંધ્યો કોણે મને ? ક્યાં છે ? આવું તમારી કને.

હાથ છેડો ચાકું છું હોરાન. તે તો સાંભળ્યું બીમે કન.

બીમે કને સાંભળ્યું કે અણુનિશ્ચયે બાંધ્યો,

વક્ષને ઓચેથી નીકળીને ચાંધર્વ સામે વાંધ્યો.

મહા બગીઓ એતો ક્યાકળીઓ કડખડ મુકી દોટ.

ગાંધર્વ સામે આવે તેની જાંઘને ઝાલી કોટ.

સામાન્ય વિભાગ.

નવલકથાઓ.

ભાભિની કે ભૈરવી? અથવા બેદી ત્રિશૂળનો ચમત્કાર-
પાને પાને નવો ચમત્કાર બતાવનારી અને ઘડીએ ઘડીએ ઉત્સુકતાને
પ્રેરનારી આ રસીલી નવલકથા એકવાર વાંચવી શરૂ કર્યા પછી પૂરી
કરતાં સુધી મૂકવીજ ગમતી નથી. ચાર સુંદર ચિત્રો. પાકી મનોહર
ખાંધણી સોનેરી નામ કી. ૨-૦-૦

માનવશયતાન અથવા પિશાચોની પ્રપંચમળ.—આ
એક મનોહર અદ્ભુત ડીટેક્ટિવ નવલકથા છે એમાં એક પ્રેમાળ
દંપતિના અતૂટ પ્રેમ વચ્ચે કંઈક ગેરસમજને લીધે સદેહ ઉત્પન્ન
થઈને વિદ્વદ્ધ આવે છે અને તેમ થતાં તેમના ઉપર ટાંપી રહેલા
શત્રુઓનું જોર ચઢી વાગે છે. તેઓ એ યુગધ્વને સંકટની શીશીમાં
ઉતારવાને કેવી વિચિત્ર ખટપટ અને દંડિબળથી રચના ઉભી કરે છે તે
જોઈ તમે આશ્ચર્યચકિત થઈ જશો. પૃષ્ઠ સવા ત્રણસો. પાકી સોનેરી
ખાંધણી કી. ૨-૦-૦

ગડદા પાટુ ઢીંચણુ કાણુ—દેવના માંડયો માર.
હાંચો ઉછાળી નીચો પછાડે પ્રાંઠ કરે પોકાર.
અરેરે મને શીઠ મારો છે ગુન્હો કરો મુજ માફ.
બૂઠ્યો ચૂક્યો ને જખ મારી ઝોરે મારા બાપ.
કરગરતો તોયે ભીમ ડોકે વતવે ત્રાય ત્રાય,
એવું જોઈને અર્જુનજીને આવી મન દયાય.
અર્જુન કહે જો મોટા બધું ચૂકે ધમાધમ,
જો તમે એને હાથ અસડો તો છે મારા સમ.
તવ હાથ ભીમે બંધ કીધા સતો તારો બાતો.

સોનેરી સિર અથવા પાટણીપુત્રનો પ્રસવ—પ્રયોગક-
નટવસ્ત્રાલ લીમાવાળા. ભારત વર્ષની પ્રાચીન જાહેરજાણીના દર્શક
રૂપ, મુખતવંશના સમયની આ રસભરી સાચી નવલકથા તમારે
વાંચવી જ જોઈએ. તમારી આંખમાંથી આંસ પડાવે એવાં અનેક સુંદર
મનોહર હૃદયદ્રાવક ચિત્રાનું એમાં આવેખન છે. પાકી સોનેરી બાંધણી
પૃષ્ઠ અઢીસો ગ્રેઝ કી. ૨-૦-૦

પેશાવરના હિંદુ હીરા અથવા કુમારિકાની ખંડણી—લગભગ સો
વર્ષ પૂર્વેની આ એક ઐતિહાસિક નવલકથા છે. પંજાબ-કૌસરી
રણજીતસિંહના વખતમાં પેશાવરના રાજા અને કાબૂલના અમીર
વચ્ચેના ઝઘડાને અંતે દર વર્ષે ખંડણીમાં પચ્ચીસ કોમળ કુમારિકા-
ઓ આવવાવાળી જે શરતો થઈ હતી તેના ઉપરથી આ વાર્તા રચેલી
છે. ખંડણીમાં અપાતી પવિત્ર બાળાઓના દુઃખી આર્તનાદના ભયંકારા
જે તમારા કાનમાં વાગતા હોય તો જરૂર આ વાર્તા વાંચ્યા વિના
તમારો છુટકો નથી. પૃષ્ઠ ૨૨૫, પાકું પુઠું. કી. ૧-૪-૦

પિસાચોની પ્રપંચત્રીક્ષા અથવા પરાક્રમની પરિસીમા
અનિલ ભેલેથી ભરેલી આ જાસુસી નવલકથા વાંચનારના હૃદયમાં
એવી તો ઉત્તુકના ઉપજાવે છે કે એક વાર શરૂ કર્યા પછી તેને
પૂરી કરવે જ છુટકો થાય છે. પારસી વાંચકોને તો આ વાર્તામાં
જોસલ આનંદ પડશે. પૃષ્ઠ ૩૦૦ પાકું પુઠું. કી. ૧-૪-૦

સોમન સાડ હાય બંધ કરી મારે પગની લાતો.

એવું દેખીને આશ્ચર્ય વધા મુખથી વાલુ:-

મુઠલ એને આંધો તો તમને ધરંમરાયની આણુ.

એટલે ભીમસેન આવો ખસીયો ખેલજ ખેણી કાઢ્યો.

નાના મોટા આડ ઉપાડી ઝડે ઝૂંડકા માંડ્યો.

તવ અણુને વકોદરને વક્ષના સોમન દીધા.

સમાજ-સ્વર્ગસ્થ બાબુ રમેશચંદ્ર દત્તની એક રસીલી બંગાળી નવલકથાનું આ અત્યંત સુંદર રૂપાંતર છે. એમાં આનંદાલના હિંદુ સંસારના આબેહુમ ચિતાર સાથે મનોહર પ્રસંગોનું તાદ્દસ અમેષન છે. પછી તો રમેશબાબુની નવલકથા ! એટલે જેટલાં વખાણુ થાય તેટલાં ઓછાં. પૃષ્ઠ અઢીસો. પાકું પૂઠું કી. ૧-૦-૦ એના વિના તમારું ગૃહપુસ્તકાલય સૂનું ન રાખશો.

રણજીત અને કુસુમ—સાંસારિક તેમજ જાસૂસી તત્વોનાં મધુર મિશ્રણવાળી આ નવલકથા એક આદર્શ હિંદુ કુટુંબનો ચિતાર આપ્યાદ ખડો કરે છે. પાકું પૂઠું, રૂપેરી નામ કી. ૨-૦-૦

મહુસુદન—પ્રકરણે પ્રકરણે બોધદાયક બનાવો અને સુંદર અબ્ધિચિત્રવાળી રસીલી સામાજિક નવલકથા. પૃષ્ઠ બસો, પાકું પૂઠું કી. ૧-૮-૦ એ સિવાય—

શાંતિકા ૦-૧૨-૦ બદ્રબદ્ર ૧-૮-૦ નીલનેની ૦-૮-૦
હાસ્યમંદિર ૧-૧૨-૦ ઉપાનંદિની ૮-૧૦-૦ કક્ષિણને
વામ ૩-૦-૦ જીવાની જાળબવાના ઉપાય ૩-૦-૦ અદ્ભૂત
આગબોટ ૧-૦-૦ ચમત્કારી ચુકા ભાગ ૧ લો ૨-૮-૦
ભાગ ૨ એ ૩-૦-૦ વિચ-ક્ષીલા ૨-૦-૦ સત્તરમી સદીનું
ક્રાંતિ. ૨-૧૪-૦ આસામ પર હુલ્લો ૧-૪-૦ પંચાસરનો
જયશિખરી ભાગ ૧. ૨-૦-૦ ભાગ ૨. ૧-૮-૦ સૌંદર્ય-
જવાળા ભાગ ૧ ૩-૦-૦ મિલન મંદિર ૨-૮-૦

એટલે બીમે યદ્ય ત્યજને દેશ પથસ લીધા.

તવ અશ્રુદિ એમ વિચાર્યું, મનમાં ધરી શોક

એ બાદ તમને ધરે તે કરો સોગમ તમને દોક

બીમ કહે-હવે નહિ મારે આસો તત્પર થઇએ.

ધાર્મિક રાષ્ટ્રીય અને ધર્મીય પુસ્તકો.

કેલાસમાનસ—સ્વામી હસે કરેલા હિમાલય પર્વતમાંના પોતાના પ્રવાસનું આ સુંદર રસિક વર્ણન છે. હિમાલય પર્વતમાં મનોહર દૃશ્યોને આંખ આગળ તાદૃશ ઉભા કરી દે એવાં આકર્ષક ચિત્રોથી ભરપૂર છે. પાકું સોનેરી પૂઠું કી. ૨-૦-૦.

પદ્માખ્યાન—સતી પદ્માકુમારીની કથા મનોહર કાવ્યોમાં આપનારું આ પુસ્તક દરેક હિંદુ સ્ત્રીએ પોતાની પાસે રાખવું જ જોઈએ. એમાં આપેલાં કેટલાંક કડવાં તો ખાસ મ્હોડે કરવા લાયક છે, એટલું જ નહિ પણ પુરુષોને પણ રસ પડે એવી રીતે આપણા કેટલાક સામાજિક દોષો વિષે એમાં સદલીલ ચર્ચા આપેલી છે. પાકું કાપડી પુઠું સોનેરી નામ કી ૧-૪-૦.

અર્જુન કહે મોટાભાઈ, મોટા કને લઈ જઈએ.

તવ માંધવે મન વિચાર્યું હવે તો જીવજ નશે.

આ મોટા આવો નિર્દય તો એથી મોટા કેવો હશે ?

એવું ધારીને એ બોલ્યો-મૂકાની મુજને આપુ !

મોટા પાસે લઈ મા જશે, અભંગ રથ મુજ આપુ.

તમે નાના છો દયાળુ અને છે નિર્દય આ મોટા.

તો તેમનાથી જ મોટા તે હશેજ બમણા મોટા.

બીમ કહે હ તો સારો છું રાખું છું કે મહેર.

એ મોટા તો મહા કોપી છે મારી નાંખશે ઠેર.

માંધવ કહે મૂકો મુજને, આપું અક્ષય બચો.

ગાંડીવ નામક ધનુષ આપું, સૂણી બીમ મલકાતો.

એવે અર્જુને કુંભ લીધો ચાલ્યા સર્વે સાથ,

આવતા જોઈ ધર્મ ઉઠ્યા છોડ્યા માંધવના હાથ.

અરેરે, આને શીદને માર્યો ? કાંઈ દયા નહિ આણી ?

હરમામની આરતિ

“જાણીને ખોતરી ખાતું, ક્યું આ ધર ખડું ચોદું.
હવે કંઈ રહેમ હાવીને સીધાવે તો ધણું આરું!
ન દીધાં તો નિમગ્ન કંઈ, વગર તેડે પ્રણી આગ્યા!
હવે સીધાવવા વિનતિ.. સીધાવી જવ એ મામા !

* * * *

ન મૂક્યાં આંગ વસ્ત્રાયે કરડવા તીવ-દંતીજ !
છતાં જથ્થે પડતું જોણું ! કુંકીને દેહય કરી !
અરે જુડા, જરાયે તો હૃદય કે ન્યાયને ધારો,
ન જોહો ખાવ તેનું તો, પ્રભુની ખીક કંઈ રાખો.
તમારા ત્રાસથી થાકી હવે તોખાડ કર, ખાપુ !
હરે કંઈ એમ આવે કે મીની માશી જઇ યાયું—”

વધુ માટે વાંચો હૃદયમન્થન (સુરતના સુવિખ્યાત નેતા કલ્યાણજી વિ.
મહેતાની લખેલી) કારણ કે તેમ આવી અનેક દેશમક્ષિતી ગઝલો
કવ્વાલીઓ તથા હૃદયને ડોલાવે એવી સુંદર કવિતાઓ આપેલી છે.
પાકું પાકું એક કાગળ કી ૦-૮-૦

દાદાચરિત્ર—મહાન દેશનાયક હિંદના દાદા શ્રીયુત દાદાભાઈ
નવરોજીનું આ સંક્ષિપ્ત પણ સંપૂર્ણ જીવન ચરિત્ર દરેક દેશાભિમાની
ભારતવાસીએ વાંચવું જ જોઈએ. કી ૦-૬-૦

હિંદકીર્તન—આ પુસ્તકમાં અનેક મનોહર ગઝલ કવ્વાલીઓ
તથા ખીખાં રાષ્ટ્રીય કાવ્યોના મનોરંજક સંગ્રહ છે. અસહકાર,
ખાદી, રેડીઓ, વગેરે જમાનાને અનુકૂળ વિષયોની કવિતા સાથે
મ. ગાંધીજી, લો. તિલક, લાલા લજપતરાય વગેરે દેશ નાયકોના
મનોહર ફોટો આપેલા છે. એક કાગળ આઈ પૂઠું કી ૦-૬-૦

ગાંધીજીની દિવ્યવાણી—મહાત્માઓની અમૃતવાણી સાંભ-
ળતાં કયો પામર મનુષ્ય ધરાઈ શકે છે ? જેમના મુખમાંથી પળેપળે

નવિન ઉપદેશમૃતના પિંદુઓ ઝર્પી કરે છે એવા મહાપુરુષના શબ્દો સંજ્ઞાતાં કોઈને પૂરા સતોષ થયો નથી. માટેજ તમારે આ નાનકડું પુસ્તક જરૂર વાંચવું જોઈએ. એમાં મ. ગાંધીજીના બોધનો સાર આપેલો છે, એમાં સ્વર્ગીય નવિનતા ભરેલી છે. કી ૦-૨-૦

પાંડવગુપ્તનિવાસ—જે તમને ગુજરાતી સાહિત્યનો સાચો શોખ હોય તો પાંડવોના અજ્ઞાતવાસ ત્રિષેતુ આ રસીકું નાટક તમારે અવશ્ય વાંચવું જોઈએ. સ્ત્રીપાત્ર વગરનું હોવાથી નિશાબોમાં અને મેળાવડામાં ભગવવા તથા ઇનામ આપવા લાયક છે. કી ૦-૧૦-૦ ખાસ વહેંચવા માટે પાંચ તકલ સામગ્રી લેનારને અઢી રૂપીઆમાં આપવામાં આવશે.

મધ્યમ નાટક—ખા પચ ઉપલા જેવુંજ રસીકું નાટક છે—વળી સાક્ષર શ્રીયુત કેશવ હર્ષદ દ્રુવનું લખેલું છે. એટલે એમાં ખામી તો શુંજ હોય? કી. ૦-૧૨-૦

રાઈનો પર્વત—સાક્ષર શ્રીયુત રમણભાઈ નીલકંઠ રચેલું રાજદારી સામાજિક નૈતિક તથા ખીજ મહત્વના પ્રશ્નો તથા પ્રસંગોની મનોહર કુલચલણીવાળું રસીકું નાટક. કી ૧-૮-૦

મેક્કાડ પંતન—૨૧૦ આણુ દિગ્ગેન્દ્રલાલ રાયના એક બંગાળી નાટકનું મધુર ગુજરાતી રૂપાંતર. આખને લોભાવે એવું સુંદર પાકું સોનેરી પૂઠું પ્રજા સવલ્પસો. કી ૧-૮-૦

એવે સહદેવે ધડો લીધો માતાને પાણું પાણી.

તવ કુંતાને શુદ્ધિ આવી. એકમા ધરમરામ.

એરે, ગાંધર્વ જા તું તારે અપરાધ કરજે ક્ષમાય.

એ સરવરમાં આવીશ નહિ તું જો હોયે સન્નત.

અનેક જીવને પીવાનું પાણી તેમાં કરે તું ધાત.

એ શીતિ નહિ સપૂત જનની-કહી મૂક્યો તવ આસ્થો.

પાંચાલીમસત્રાખ્યાન—મહાકવિ પ્રેમાનંદનું બનાવેલું પ્રાચીન
કવનું પદ્ય અત્યંત રસીલું નાટક, રસેહીઓને ભેટ તથા ક્ષનામમાં
આપવા લાયક કી. ૦-૧૨-૦

ડાકધર અથવા દપાલ ઓફીસ—કવિધર રવીન્દ્રનાથ ટાગોરે
મૂળ બંગાળીમાં લખેલી એક રસીલી પદ્ય કરશુમમ બાલવાર્તાનું
સાક્ષર શ્રી મંજુલાલ દવેએ કરેલું આલ્હાદનનક ગુજરાતી રૂપાંતર.
ક્ષનામ તરીકે વહેંચવા માટે તેમજ બાળમિત્રોને ભેટ આપવા માટે
આ એક સર્વોત્તમ સાધન છે. કી. ૭ આના.

ગીતાંજલિ—જેને માટે કવિવરને અમૂલ્ય 'નોબલ પ્રાઇઝ'
મળ્યું તે અદ્ભૂત કાવ્ય સંગ્રહનું શ્રીમતી કતુબહેન દવેએ કરેલું આ
આધાન્તર જે તમે વાંચ્યું ન હોય તો તમારું જીવન વચાજ સમજાવે.
મૂળ બંગાળીને વાંચવાનું ભાગ્ય તો દેશકનું જ. પરંતુ આ આધાન્તર
વાંચ્યા વિના તો નજ રહેશે. કી. ૦-૮-૦

શિક્ષાવચન—સોનેરી શિખામણો તથા નીતિ ભક્તિની મુખ-
પાઠ કરવા લાયક ઉત્તમ કવિતાઓનો સંગ્રહ. કી. ૦-૧-૬

એ સિવાય કવિશ્રી નંદશંકરનું જીવન ચરિત્ર ૧-૦-૦; માર્કો પોક્ષોનો
પ્રવાસ ૦-૧૦-૦; સ્ત્રી પોકાર ૦-૪-૦; શ્રી ભોળાનાથ સ્વારામજીનું
જીવન ચરિત્ર ૨-૦-૦; સામાજિક સેવાના સન્માર્ગ ૦-૧૨-૦;
મીસ નામ્પટીગિલ્ડનું ચરિત્ર ૦-૪-૦; પ્રેમ પુષ્પાંજલિ ૦-૧૦-૦;
ગોપાળ ગીતા ૦-૮-૦ વગેરે પુસ્તકો મળશે.

એટલે જામે કંઈપ મારી બેચીમાંથી જાણો.

જામ કહે, કયાં જાય છે નાસી? જીવન તારો લઉં.

પેલી મધુ વસ્તુ કહી આપે તો તને જવા દઉં.

એટલે માંધર્જ પૂછવા લાગ્યો કહે. જોઈએ ક્યારે?

જામ કહે વેણુ દે અર્જુનને આપને માંગે ત્યારે.

કચ્છીરકૃષ્ણગીતા—મહાત્મા કચ્છીરજીના ઉપદેશામૃતથી ભરેલું આ પુસ્તક દરેક કચ્છીરપંથીએ પોતાની પાસે રાખવું એટલું જ નહિ પણ તેનો અને તેટલો પ્રચાર કરવો એ તેમની ફરજ છે. મધુરી મજ બાપામાં લખાયેલું આ પુસ્તક ખરેખર એક રત્નનો ખજાનો છે કી. ૧-૦-૦.

ન્હાના ન્હાના રાસ—રસિક કવિ ન્હાનાલાલનાં મનોહર કાવ્યોનો સંગ્રહ. દિવાળી કે લગ્ન પ્રસંગે પ્રિયજનને ભેટ આપવા લાયક છે. ન્હાનાલાલની કૃતિ વિશે વિશેષ તો શું લખવું ? કી. ૦-૮-૦

ગઝલ સાગર—સારા સારા લેખકો તથા ગુર્જર સાક્ષરોએ લખેલી સુંદર ગઝલોનો ઉત્તમ ભંડાર. દરેક કાવ્યપ્રેમીએ પોતાની સાથેજ રાખવા લાયક. કી. ૦-૪-૦

એ ઉપરાંત સરસ્વતીચંદ્ર, કર્ણધ્વજો, પૃથ્વીવલ્લભ ગુર્જરા-તીની ભેટો વગેરે દરેક સારા લેખકની મોટી તેમજ નાની નવલકથાઓ, તેમજ અસંખ્ય નિર્દોષ પણ રસીલી વાર્તાઓનાં પુસ્તકો મળી શકે છે. કોઈ પણ પુસ્તક માટે તમે વરદી આપી શકો. જો તે વાંધા બર્ચું ન હશે તો જરૂર માં. સા. મંદિર તરફથી મળી શકશે.

તવ અર્જુનને વચન આપ્યું. અંગારક મુજ નામ.

જોઈએ ત્યારે સ્મરણ કરજો આપી કષ્ટ તે ઠામ.

અર્જુન કહે વાઙ્ વીરા હવે મુકીદો ભાત.

એટલે બીમે તેને છોડ્યો. માથે લીધાં માત.

તેલક ચરિત્ર.
લોકમાન્યનું સંપૂર્ણ જીવનકાંત.
કી. ૦-૨-૦

અહીં
આનાની
ટીકા
બીડવી

સ્વરાજ્ય કીર્તન.
સત્યાગ્રહીનાં સુંદર કાવ્યો.
કી. ૦-૨-૦

પારસી વિભાગ.

દુયકા સંગ્રહ—પારસી ભાષામાં નાનીનાની રમુજ વાતો દુય-કાઓ, પેટ પકડીને હસાવે એવી વાતચિતના નમુનાઓ તથા ખુદિને ચાનક મળે એવા અક્ષરબાજીના સુંદર ફકરાઓ આ પુસ્તકમાં બરેલા છે. કીં ૦ ૦-૪-૦.

રમુજ હાંડાર—‘જોરને માથે સવારોર હોયજ’ તે પ્રમાણે આ પુસ્તક ‘દુયકાસંગ્રહ’ કરતાં સવાયુ’ થાય એમ છે. એમાં તો ખુદ તારાપોરવાળાએ લખેલી અનેક હાસ્યરસિક મનહ સાથે કેટલાક ધ્યાન આપવા લાયક ચટકાઓનો સમાવેશ કર્યો છે પાકું પૂકું એજ કાગળ કીં ૦ ૦-૧૨-૦.

પાકદામન પીરોજ—દાંએ ૦ તારાપોરવાળાની લખેલી પારસી સમાજમાં અત્યંત લોકપ્રિય થયેલી આ વાર્તાના જોટલા વખાણુ કરીએ તેટલાં ઓછાં છે. કીં ૦ ૦-૮-૦.

એ સીવાય મશહૂર વાર્તા લેખક કાખરાજ, રશીક, મશરેક અને તાલેયારખાંની કોઇ પણ વાર્તા મળી શકશે. જંદ અવસ્તા તેમજ ખીજાં પારસી ધર્મના પુસ્તકો પણ મળશે.

એ ભાઈ ખાધે એ ભાઈ ફેડે ઉંચકી ચાલ્યો જાય.

એવે વહાણું વાવા આવ્યું. ઝડપિનો મઠ દેખાય.

બ્રાહ્મણોને બહુતા સૂણ્યા બોલ્યા સડદેન સાર.

બીમસેન ભાઈ સહુને ઉતારે; અહીં રહેવા વિચાર.

(વલણુ) આહી રહેવું આપણે ઓરે મારા વીર.

તવ બીમે ઉતારીયા બેઠા સૌ ભડવીર.

ગાંડીવાખ્યાન સમાસ.

હિંદી વિભાગ.

વાંચક જાણે છે કે આ વિભાગ અમે ગુજરાતી ભાષાઓમાં હિન્દી ભાષા પ્રચારના ઉદ્દેશથીજ કાઢ્યો છે. એટલે અત્યારે એમાં કોઈ મોટા ગ્રંથો નથી રાખ્યા. પરંતુ વ્યાકરણની કડાકડમાં પડ્યા વગર એક ગુજરાતીને કુદરતી રીતેજ સમજ પડી જાય એવી દબથી શરૂઆત કરવાનો અમારો વિચાર છે. નીચે આપેલાં પુસ્તકો નાનાં અને મહેલથી સમજાય તેવાં છે. એટલુંજ નહિ પણ તેનું ગુજરાતી ભાષાંતર સાથે રાખી શકાય એમ છે:—

મ૦ ગાંધીજીકી દિવ્યવાણી—આનું ગુજરાતી ભાષાંતર તૈયાર છે. દરેકની કી. ૦-૨-૦ અને સાથે મંગલનારને ૦-૩-૬.

મેરે જીલકે અનુભવ—મહાત્મા ગાંધીજીનો એલનો અનુભવ મૂળ ગુજરાતીની મદદથી હિંદી સાફ સમજી શકાશે. દરેકની કી. ૦-૬-૦; બેડીના ૦-૧૧-૦.

સૂમકે ઘર ઘૂમ—આ એક અત્યંત રસીલું હિંદી નાટક છે. એનું ગુજરાતી ભાષાંતર જો કે તૈયાર છે પણ છપાતાં વાર છે. તે છતાં ઉપરનાં બે પુસ્તકો વાંચ્યા પછી આ નાટક આપોઆપ સમજી શકાય એમ છે. કી. ૦-૫-૦.

“તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.”

દિવાલો દુર્ગની ફાટે. તમારા કેંદ્રનાની,
તૂટે જંજીર લોખંડી તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
તમારા માર્ગમાં ઉભા પહાડો મે ખસી જશે,
ખિયાળાં માર્ગ દહાડે તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.
ઉતરવા સાત સાયર જો તમારા પત્થરો વરશે,
વિના તોફાન સફર થાશે તમારી આત્મશ્રદ્ધા તો.

નીતિધર્મ મરવા ધર્મનીતિ—આ પુસ્તક મૂળ મ. ગાંધીજીએ ગુજરાતીમાં લખેલું છે અને તે "ગાંધીજીની વિચારસુષ્ટિ" એ નામના પુસ્તકમાં છપાયેલું છે. તેની મદદથી આ હિંદી પુસ્તક મહેલાઈથી સમજી શકાશે. કી. ૦-૪-૦ (એ પુસ્તકની મસ્તી આશ્રિતિ થોડાજ વખતમાં આ સંસ્થા તરફથી બહાર પડશે.)

સ્વદેશાભિમાન—જુદા જુદા દેશોના સરવીર બુમિબકતોનાં સ્વદેશાભિમાનની રસિક વાતોનો આ સંગ્રહ મહેલાઈથી સમજાય તેવી હિંદી ભાષામાં લખેલો છે. વાંચતાં બહુ આનંદ ઉત્પન્ન થવા સાથે તમારું કળ્યાણતું દેશાભિમાન જાગૃત થશે. કી. ૦-૫-૦

સોનેકા ચાંદ / આ બંને પુસ્તકોમાં બાળકોને રસ પડે
ફુલોંકી ઢાલી / એવી સુંદર કહાણીઓ અને દુઠ્ઠી વાર્તાઓ આપેલી છે દરેકની કી. ૦-૪-૦. છેલ્લાં ત્રણ પુસ્તકોનાં ભાષાન્તર તૈયાર કરવામાં આવે છે. તે છપાઈ બહાર પડશે એટલે વાંચકો જે પુસ્તકોની ગુજરાતી તેમજ હિંદી આશ્રિતિ સાથે મંગાવી શકશે.

જવું આકાશમાં ધારો, ન વાયુમાન પાસે છે,
 વિના પાંખે હડી જશો તમારી આત્મબંધા તો.
 હજારો રોગની જ્યાળા દવાના પુદ્ગા વિના,
 યુગ્મરો શાંતિ સિંચાશે તમારી આત્મબંધા તો.
 દિગંબર સાધુના ચરણે સિકંદર સાહુ નામે છે,
 ગળે સા ગર્વ બૂપતિના તમારી આત્મબંધા તો.
 જીમરની બાળકાઈ તો વિડોળા દૂધ પીએ છે,
 પ્રકટરો પ્રવરે પ્રભુજી તમારી આત્મબંધા તો.
 પ્રભુ પ્રહલાદને માટે વસેમો મોહના થામે,
 સદા સાંનિધ્યમાં રહેશે, તમારી આત્મબંધા તો.
 મદોન્મત સિંહ ને વ્યાધી કાપિના ચર્ણુ માટે છે,

બાલ વિભાગ.

આ વિભાગને અગે માં. સા. મદિર તરફથી હજુ કોઇ પુસ્તક બહાર પાડવામાં આવ્યું નથી. પરંતુ અન્ય પ્રકાશકોએ બહાર પાડેલાં બાલોપયોગી પુસ્તકો ઠીક સંખ્યામાં છે.

સદ્ગુણી બાળકો—સસ્તું સાહિત્ય વ. કાર્યાલયના પ્રગટ કરેલા આ પુસ્તકમાં નાનાં બાળકોની ઉમદા વર્તણૂકના ખરા બનેલા ૮૧ દાખલાઓ આપેલા છે. પૃષ્ઠ આશરે બસો કી. ૦-૪-૦

બાળ સદ્બોધ—બાળકોને બોધ સાથે આનંદ અને જ્ઞાનક આપનારી રસીલી વાતોનો સંગ્રહ કી. ૦-૩-૦ (સસ્તું સાહિત્ય)

બાળકોની વાતો—સદગત સાક્ષર શ્રી પદીઆરની લખેલી રસીલી બોધદાયક વાર્તાઓનો ઉત્તમ સંગ્રહ. એને માટે વધુ લખવું થયા છે. કી. ૦-૩-૦ (સસ્તું સાહિત્ય)

એ સિવાય, સત્યવચની વિકટર ૦-૧-૬; જાદુઇ માછલી ૦-૧-૬ બાલવાડી ૦-૧૦-૦; બાળમિત્ર ૦-૮-૦; ધર્મનીતિબોધિની ભાગ ૧-૨-૩, દરેકની કી. ૦-૩-૦; બાળ સ્વભાવ ૦-૧૦-૦; સામાન્ય જ્ઞાન પ્રશ્નમાળા તથા ખુલાસામાળા (જોડની) કી. ૪-૮-૦; વેની-સનો વેપારી કી. ૦-૩-૦; જાદુઇ દીવો ૦-૧-૬; સહેનશાહ પંચમ જ્યોત્ ૦-૬-૦ તથા ખીજાં અનેક બાલોપયોગી પુસ્તકો મળી શકશે.

તમે હિંસારી હિંસાને તમારી આત્મમધ્યા તો.

ઉભી રહી હાથ એ જોડી વિજયદેવી મહી વરમાળ,

તમારે કંઈ આરોપે તમારી આત્મમધ્યા તો.

નીતિબોધ... ૦-૭-૦

ધરમાં રમવાની રમતો... ૦-૫-૦

પુત્રીશિક્ષા... ૦-૫-૦

હિતવચનમાળા... ૦-૧-૦

જેલમાં એક દુઃખદ અનુભવ.

જેલમાં સર્ગની જેલમાં ખીજો પણ એક દુઃખદ અનુભવ થયેલો. ત્યાં બે વિભાગ જુદી જતના છે. એક વિભાગમાં કાશી તથા હિંદી મજૂરીવાળા કેદી રહે છે. ખીજા વિભાગમાં સાક્ષી કેદીઓને પૂરેલા હોય છે, તે તેમાં દિવાની જેલ ભોગવનારા હોય છે. તેમાં સખત મજૂરીવાળા કેદીને જવાનો હક નથી હોતો. અમારું સુવાનું ખીજા વિભાગમાં હતું. પણ ખીજા વિભાગનું જાજર વિગેરે અમે હકથી ન વાપરી શકીએ. પહેલા વિભાગના જાજરમાં એટલા બધા કેદી હોય છે કે તેમાં જાજરની મહા પંચાત પડે છે. કેટલાક હિંદીને આ બહુ દુઃખરૂપ વાત થઈ પડે છે. તેમાંનો એક હું હતો. મને દરોગાએ કહ્યું હતું કે ખીજા વિભાગના જાજરમાં જવામાં હરકત નથી. તેથી તેમાં હું ગયેલો. આ જાજરમાં ભીડ તો હોય છે. વળી જાજર ખુલ્લા હોય હોય છે. તેને દરવાજા નથી હોતા. હું જવો એટલે કે તેવાજ એક જગરો મજબુત વિકરાળ કાકરો આવ્યો. તેણે મને ઉડી જવા કહ્યું. ને ગાળો દેવા લાગ્યો. મેં કહ્યું હમણાંજ ઉડું છું. તેટલામાં તો મને ખાથ ભીડીને ઉચક્યો ને બહાર ફેંક્યો સારે નસીબે મેં ખારસાખ પકડી ભીંધી એટલે હું ન પડ્યો. આમાં કંઈ હું ગભરાયો નહોતો. હસીને હું તો ચાલતો થયો; પણ એક બે હિંદી કેદી જોણે આ બતાવ જોયો. તેઓ રડી પડ્યા. જેલમાં તેઓથી મદદ તો થાય નહિ, એટલે નિરપાય જાણી તેઓને ખેદ થયો. આવી જતનાં દુઃખ ખીજા હિંદીઓને પણ ભોગવવા પડ્યા છે એમ મેં પાછળથી સાંભળ્યું...

સ્વરાજ સવારી.

આવે છે રે આવે છે સ્વરાજ સવારી આવે છે;

જયનાદ મગનમાં ગાએ છે.

સ્વરાજ્ય

દૂર સ્વપ્ન થઈ દૂર સ્વપ્ન થાયો લાયક ત્યારે જોવાનું.

એક ધર્મસંકટ.

જેલ અર્ધી પૂરી થઈ ગઈ હતી તેટલામાં શ્રીનીલથી તાર આવ્યો કે મિસિસ ગાંધીને મરણુતોલ માંદગી છે ને મારે ત્યાં પહોંચવું જોઈએ. સહુ આ ખબરથી દીલગીર થયા. મારી ફરજ શી હતી તેનો મને સંદેહ ન થયો. જેલરે મને પૂછ્યું હવે તું દંડ આપીને જવા માંગે છે કે નહિ? ત્યારે મેં તુરત જવાબ આપ્યો કે મારાથી દંડ આપવાનું બનવા કાળજ નથી. સગાં સંબંધીથી છૂટા પડવું એ પણ અમારી લડનના ભાગ છે. જેલર સાંમળીને હસ્યો ને દિલગીર પણ થયો. આ વિચાર ઉપરથી વિચારતાં ઘાતકી જાણાય એવો છે છતાં મને તો ખાતરી છે કે એજ ખરો વિચાર છે.

પ્રિટારિયાની જેલમાં.

ત્રીજી તારીખે પ્રિટારિયા પહોંચ્યો. બધું નવું જણાયું. જેલ પણ નવીજ બંધાયેલી છે. માણસો નવા. મને ખાવાનું કહ્યું પણ તેની તો ઇચ્છા ન હતી. મારી પાસે મીઠીમીઠનો પૌરિજ મૂક્યો. તેનો એક ચમચો ચાખીને મેં છોડી દીધો. દરોગાને અચંબો લાગ્યો. મેં

શું બાળક ચાહો માંગે છે,	સ્વરાજ્ય
તડ પાડી રાજ્ય અહીં કરવાંતાં ઇલકામ ખિતાબો ધરવાતા	
કાઉન્સીલે શરત કરવાંતાં,	સ્વરાજ્ય
પંચાયત ખિલાફતથી ચેત્યા, ગાંધીજી અસહકાર ચલાવ્યા,	
ધ્વજ લીલો લાલ ચઢાવે છે,	સ્વરાજ્ય
નોકરશાહી કાચ પડ્યા હેઠાં, શંકાઓ વિષવિધ મઠ બેઠા.	
પણ નહિ ચાલે જામ મારે છે,	સ્વરાજ્ય
હરિ! લાજ હવે તારે હાથે, વત મોટાં લીધાં તુજ સાથે.	
બળ દે, કદી ના પાછા હડીએ-	સ્વરાજ્ય

કહ્યું, બૂખ નથી. તે હસ્યો. પછી ખીજ દારોગાના હાથમાં ફું ગયો. તે બોલ્યો “ગાંધી રોપી ઉતાર” મેં રોપી ઉતારી. પછી તેણે મને પૂછ્યું, “તું ગાંધીનો દિશો છે ?” મેં કહ્યું “ના મારો દિશો તો છ મહિનાની જેલ વોકસસ્ટ બોગવે છે.” પછી મને એક કોટડીમાં પૂર્યો. મેં તેમાં આંટા મારવાનું શરૂ કર્યું. ચોડીવારમાં દારોગાએ દરવાજામાં કેદીઓ તપાજવાનું કાણું હોય છે તેમાંથી મને ચાલતો જોયો અને તે બોલી ઉઠ્યો, “ગાંધી તું આંટા ન માર; મારી ભોંય ખગડે છે.” મેં આંટા મારવાનું બંધ કર્યું, અને એક ખુણામાં ઉભો. મારી પાસે કંઈ વાંચવાનું પણ ન મળે. હજુ મારી ચોપડીઓ મને મળી ન હતી. મને આઠ વાગતે પૂર્યો હશે. દશ વાગે ડાક્ટર પાસે લઈ ગયા. મને કંઈ ચોપી દરદ છે કે નહિ તેટલું પૂછી રજા આપી. પાછો પૂરાયો. અગિયાર વાગે મને ખીજ નાની કોટડીમાં લઈ ગયા તેમાં મેં બધો વખત ગાળ્યો. તેવી કોટડી એક એક કેદીઓને સારૂ બનાવવામાં આવી છે.

કોટડીમાં.

તેની અંખાઈ પહોળાઈ ૧૦x૧૬ ફુટ હશે એમ ધારૂં છું ભોંય કાળી ડામરવાળી છે તેને ચક્રચક્તી રાખવા દારોગાઓ મથ્યા કરે છે.

“અમે હિંદી હિંદી હિંદી !”

અમે ભરતજીનિના પુત્રો, અમ માત પુરાણ પવિત્ર,
 છે જેનાં મુંદર મુત્રો, કળકાવે ઉગ્મ ચરિત્ર;
 અમ આંતરને ઉજીયો, કરશું હોધાર હમેશ
 અમે હિંદી, હિંદી, હિંદી, છે હિંદ અમારો દેશ.
 અધાર વિષે અથડાતાં કે રસ્તાં નિત્ય પ્રકાશ,
 પડતાં રસ્તાં રંગડાતાં કે કરતાં હાસ્ય વિલાસ;

તેમાં હવા તથા અજવાળાને સાર એક કાચની તથા હોખ'ડના સળીયાની ઘણીજ નાની ખારી છે. કેદીએને રાતના તપાસવા ખાતર વિજળીની ખત્તી રહે છે. આ ખત્તી કેદીની સગવડને સાર નથી. કેમકે તેનું અજવ'ણું વાંચી શકાય તેટલું નથી. હોખું. હું ખત્તીની પાસે જઈને ઉભતો ત્યારે મોટા અક્ષરવાળી ચોપડી વાંચી શકતો હતો. ખત્તી બરાબર આઠ વાગે ખુલ્લે છે. પણ રાતના લગભગ પાંચ કે છ વાર પાછી સળગાવી કેદીએને પેલા છિદ્ર વાટે દરેગાએ તપાસી જાય છે.

ગવર્નર પાસે ત્રણ માંગણી.

અગિયાર વાગ્યા પછી ડેપુટી ગવર્નર આવ્યા. તેની પાસે મેં ત્રણ માંગણી કરી. ચોપડીએની, મારી સ્ત્રીની માંદગીને લીધે તેને કામળ લખવાની પરવાનગીની તથા એક બેસવાની ખાંડીની. પહેલીને વિષે વિચારીશ; બીજીવિષે 'કામળ લખજે,' ત્રીજીને વિષે 'ના' આમ જવાબ મળ્યા. મેં જ્યારે ગુજરાતીમાં કામળ લખીને આપ્યો ત્યારે તેની ઉપર શેરા થયો કે મારે કામળ અંગ્રેજી લખવો. મેં કહ્યું, મારી એરત અંગ્રેજી જાણતી નથી. મારા કામળ તેને દવા જેવા થઈ પડે છે. તેમાં કંઈ નવું કે ખાસ લખવાનું હોતું નથી. છતાં મને પર-

પળ પળ અમ ઉરનિધિએ સી, હા ઉછળે ઉર્મિ અરોપ,
અમે હિંદી, હિંદી, હિંદી, છે હિંદ અમારો દેશ.
ક્યાં હશે હિમાલય જેવો, ક્યાં પુણ્ય પવિત્રજ ગંગ,
ક્યાં મળે અલૌકિક એવા, સદૃ દેશ તથા બહુ રંગ.
ક્યાં મુનિ ઇશ્વરજન જેસી, કરતાં પ્રભુપંથ ઉજેસ,
અમે હિંદી, હિંદી, હિંદી, છે હિંદ અમારો દેશ.
ક્યાં રામ પુષ્પિદ્ધર ધુમ્મા, ક્યાં ગજર્મા અર્જુન બીમ;

વાનગી ના મળી. અંગ્રેજીમાં લખવાની પરવાનગીનો મેં ઉપયોગ કરવાની ના પડી. મારી ચોપડીઓ મને તેમ દહાડે સાંજના આપવામાં આવી.

બયોરના ખાવાનું આવ્યું તે પણ બંધ કરવાને કોટડીમા કિમાં કિમાં ખાવું પડ્યું. ત્રણેક વાગે મેં નહાવાની પરવાનગી માંગી. નહાવાની જગ્યા મારી કોટડીથી સવાસો ફુટ છેડી હશે. દરોગો કહે “કીક છે, કપડાં ઉતારીને (નાગો થઈને) જા.” મેં કહ્યું, “એમ કરવાની કંઈ જરૂર છે? હું મારા કપડાં પડદા ઉપર મૂકીશ.” ત્યારે તેણે તેમ કરવા રજા આપી; પણ કહ્યું. “વખત ન લગાડતો.” હજી મારું શરીર લૂછવાનું બાકી હતું, ત્યાં તો : બાઈસાહેબે રાડ પાડી, “ગાંધી, તૈયાર થયો કે?” મેં કહ્યું. “હમણાં તૈયાર થઈશ.” હિંદીનું મોં જોવાનું બાંધેજ મળતું હતું. સાંજ પડી એટલે દોઢ કામળી

ક્યાં રજપુત વીર ઝુઝુમ્યા, બળ દાખવવા અસીમ !
 રે ભુલીએ તે થી રીતે, અમ અંતરથી લવ લેશ,
 અમે હિંદી, હિંદી, હિંદી, છે હિંદ અમારો દેશ.
 “નથી રે જીવનું પર આશી, છે પારથી આશ નિરાશ,
 “નથી કર ધરવો કેા પાસે, સ્વાશ્રયનો છે ઉલ્લાસ.”
 કંઈ પુણ્ય પ્રમાણ પ્રવેશી, અહીં દે અમને ઉપદેશ,
 અમે હિંદી, હિંદી, હિંદી, છે હિંદ અમારો દેશ.
 ધમ ધમ ધરણી ધુળવણું, અમ દેશ તણું કરી ગાન,
 જય, જય, જય, નાદ કરીશું. હજી મોંઘા અમ માણ;
 એ બાંકત વસી ઉર, તે શી, દેને શક્તિ પરમેશ,
 અમે હિંદી, હિંદી, હિંદી, છે હિંદ અમારો દેશ.

(કંઈક ફરફાર સાથે)

ખબરદાર.

અને કાયાની ચટાઈ સુવાને મળ્યાં, ઓશિકું કે પાટિયું ન હતાં. જાનર જવું તે પણ એક દરોગો ચોક્કસ કરવા ઉભતો. તે વળી મને ઝાળખે નહિ તો બોલે:—“સામ, હવે નીકળ,” સામને તો પાપખા-નામાં વખત પૂરા લેવાની ખૂરી આદત; તે સામ એમ કેમ ઉડે? અને ઉડે તો તેની હાજત પૂરી કેમ થાય? કાંઈ વેળા દરોગો નહિ તો કાફરો આમ ઉભી ડોકિયા કરે અથવા “ઉઠ ઉઠ”નું ગાન કરે.

જેલમાં મળેલું કામ

કામ બીજે દહાડે મળ્યું, તે ભોંય અને દરવાજા સાફ કરવાનું એટલે ચક્રચક્રતા (પોલિશ) કરવાનું. દરવાજા રોગાન ચઢાવેલા લોખંડના. તેને હંમેશાં પોલિશ થું કરવા? મેં ત્રણ ત્રણ કલાક એક દરવાજા ઉપર ધસવામાં ગાળ્યા. પણ તેમાં કાંઈ ફેરફાર મેં તો ન જોયો. ભોંયમાં કંઈ ફેર પડતો ખરો. મારી જોડે બીજા કાફરો કામ કરતા હતા. તેઓ વળી પોતાની સગની કઢાણી બાંધ્યાતૂટ્યા અંગ્રેજીમાં સંભળાવે ને મારી સગતું પૂછે. કાંઈ પૂછે, તે ચોરી કરી? તો કાંઈ પૂછે, તું દારૂ વેચતો સાફ આવ્યો છે? જ્યારે મેં એક કાંઈક સમજ્યું કાફરાને સમજાવ્યું ત્યારે તે બોલી ઉઠ્યો, “કવાઇટ રાઇટ” (હીક કયું). “અમલુંગુ યૅડ” (ગોરા ખરાબ છે) “ડોન્ટ યે રાઇન” (દંડ ન આપજો) મારી કોટડીની ઉપર લખ્યું હતું, “આઇસેલેટેડ” (નિંબો પાડેલ). મારી કોટડીની પાસે બીજી પાંચ કોટડી તેથીજ જોવામાં આવી. મારો પાડોશી એક ખૂનનો પ્રયત્ન કરવાની સગ્ન ભોગવનાર કાફરો હતો ત્યાર પછી ત્રણ બીજા હતા. તેની ઉપર ફિનિશના વહેવાર વિરહની જનાખેરી કરવાનો ચુંદો હતો. આવી સ્થિતિમાં પ્રિએરિયાની જોડનો અનુભવ મેં શરૂ કર્યો.

હાથબેડી.

શરૂઆતની જો વતણુંક હતી તે ઉપરથી જો વિચારો મને

થયા તેમાં વળી નીચેના બનાવથી ટેકા મળ્યો. ચારેક દિવસ પછી
 મિસિસ પિલ્ગ્રેના કેસમાં મને સાક્ષી-સમન્સ મળ્યો. તેથી મને ફાર-
 ટમાં લઇ ગયા. તે વેળા હાથમાં હાથકડી પહેરાવી. વળી દારોમાં
 તે ચપોચપ ચઢાવી આ તો અબજાણતામાં કરેલું એમ માનું છું.
 વડા દારોગો જોઇ ગયો. તેની પાસેથી મેં પરવાનગી મેળવી હતી કે
 મારે એક ચોપડી વાંચવા સાથે લઇ જવી. તેના મનમાં હશે કે
 બેડીથી હું શરમાતો હોઇશ તેથી મજકુર ચોપડી તેણે મારા બંને
 હાથમાં પકડવાનું કહ્યું, કે જેથી બેડી દેખાય નહિ. આથી મને તો
 હસવુંજ આવ્યું. બેડીમાં હું પોને માન સમજ્યો. જે ચોપડી મેં
 લીધી હતી તે અનાયાસેજ એ હતી કે જેનું નામ ગુજરાતીમાં
 ("The kingdom of God is within you" by Tolstoy)
 "ખુદનો દરબાર તારા અંતરમાં છે" એ પ્રમાણે થાય. મેં મનમાં
 વિચાર્યું કે આ પણ મારે યોગ જન્યો છે. બહારથી હું ગમે તેવો
 બીડમાં મૂકાઉં પણ જે ખુદને મારા અંતરમાં વસવા જેવો થઇને
 હું રહું તો પછી મારે બીજી શી પરવા હોય? આ પ્રમાણે મને
 ચલાવીને લઇ ગયા હતા. વળતાં જોઇને ખટારો આવ્યો હતો. હું
 જવાનો છું એ ખગર હિન્દીઓમાં હોવી જોઇએ, તે ઉપરથી કેટલાક
 હિન્દી કોર્ટ આગળ ઉભા હતા. તેમાંથી મિ. ગંગાકલાલ વ્યાસ
 મને મિસિસ પિલ્ગ્રેના વકીલ મારફતે મળી શક્યા હતા.

એક બીજી વેળા પણ મને કોર્ટ લઇ ગયેલા ત્યારે પણ હાથકડી
 પહેરાવેલી. જતાં આવતાં બંને વખતે ખટારો હતો.

વધુ મારે વાંચો-‘ગાંધીજીના જોડનો અનુભવ.’ કી. ૦-૮-૦

નીતિશાસ્ત્રનાં મૂળતત્ત્વો ભાગ ૧. ૦૦૫-૦ ભા. ૨. ૦૦૬-૦

નીતિની સિખામણો ૦-૨-૦. નિબંધકરમાળા ૦-૬-૦

ગ્રાહકોને વિજ્ઞાપિત.

(૧) દરેક ગ્રાહકે પોતાનું નામ, ઠામ, ગામ ટપાલ, જીલ્લો, બહુ બરાબર પૂરું અને સ્પષ્ટ અક્ષરે લખવું. (૨) ટપાલખાતાંએ વી. પી. ના દર વધાર્યા છે એટલે પુસ્તક ખરીદનારાઓને નાહરીની ડોશી પર ઢબુ મૂકીને જોવું થાય છે માટે હાથમાં મનીઓર્ડરથી (અથવા પોસ્ટની ટીકીટ દ્વારા) પૈસા મોકલવા વિનંતિ છે. (૩) મનીઓર્ડર નહિ કરશે તો વી. પી. મોકલવામાં આવશે. (૪) જે પુસ્તક તૈયાર ન હશે તે તૈયાર થતાંજ મોકલી દેવામાં આવશે. (૫) દરેક પુસ્તકનું ટપાલ ખર્ચ (જ્યાં ટીકીટ બીડવાનું લખ્યું હોય તે સિવાય) જુદુંજ સમજવું. (૬) આફ્રીકાના ગ્રાહકોએ પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવો. તેમાં ટપાલ ખર્ચ પૂરતું મોકલવું. (૭) રૂ. ૫] કે તેથી વધારેનાં પુસ્તકો સામઠાં મંગાવનાવને સવા છ ટકા કમીસન દાખી આપવામાં આવશે. (૮) દરેક ગ્રાહક આ પુસ્તકને સાચવી રાખી પોતાના મિત્રે બાઈબલોમાં તેનો પ્રચાર કરે એવી વિનંતિ છે.

મુદ્રણ વિભાગ.

તમારે કાંઈ પણ છપાવવું હોય, પુસ્તક, માસિક અથવા પત્રિકા, તો ગ્રં. સા. મંદિરને સોંપી દો. તે તમને શુદ્ધ જોડણી અને સફાઈદાર છાપવાળું કામ વાવઠાસર કરાવી આપશે. અલગત, વાળખી મહેનતાણું તો લેશેજ. પણ તમારી બધી કડાકૂટ મટી જશે, અને ખર્ચમાં પણ લાભ થશે.

રસ્તે જતા કનડતા, ' નડતા અને સતાવતા
 ઋષ્ટપુષ્ટોને દાન હેતાં તમે
 અચકાતા નથી.

— તો —

અનાથ, નિરાધાર બાળકોને
 તમારી પર પૂરો હક છે !

રાંક નિરાધારોને ઊગારી
 એ હક ક્યારે અદા કરશો ?
 વિશેષ વિગત માટે લખો :—

મંત્રી-હિંદુ અનાથાશ્રમ-

નડીયા

૧૧૧૧૧—જોવિન્દર દાસજીના આયત્ન

શ્રી અનાથિવ ' પ્રિન્ડીન મેસ બરખપુરી બાગ-મુસ્ત
 છપાવી પ્રગત્ત ગુનાર-હમીરહાલ મૂળચદ વીમોવાળો ઠેક ઠેકાણીક મુરે

